

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžr/75/2013
Identifikačné číslo spisu:	3011200776
Dátum vydania rozhodnutia:	12.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3011200776.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a z členov JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci navrhovateľa: Slovenský pozemkový fond, Búdková č. 36, Bratislava, proti odporcovi: Okresný úrad Považská Bystrica (pôvodne: Obvodný pozemkový úrad Považská Bystrica, Centrum č. 1/1), za účasti : 1/ A. B., bytom Ul. X. F. č. XXX/XX, Z. F. Z. V., zastúpenej JUDr. Helenou Bognerovou, advokátkou v Trenčíne, Vajanského č. 8 a 2/ Ing. P.K., bytom I. č. XXX/XX, Z. X., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. H 11/00284-026-R/1320-BE1 zo dňa 29. septembra 2011, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 26Sp/5/2011-69 zo dňa 24. januára 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 26Sp/5/2011-69 zo dňa 24. januára 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. H 11/00284-026-R/1320-BE1 zo dňa 29. septembra 2011 z r u š u j e a v e c v r a c í a odporcovi na ďalšie konanie.

Odvolacie konanie o odvolaní účastníčky A. B. proti trovám konania z a s t a v u j e .

Navrhovateľovi ani účastníčke konania A. B. náhradu trov odvolacieho konania n e p r í z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Trenčíne vyššie označeným rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu o reštitučnom nároku A. B. uplatnenom podľa ustanovení zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“). Odporca uvedeným rozhodnutím vyslovil, že oprávnená osoba splnila podmienky uvedené v § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. na vrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré prešli do vlastníctva štátu konfiškáciou podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. a pôvodnému vlastníkovi T. Q. vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov a navráti sa jej vlastníctvo k pozemkom v k.ú. E. J., parc. č. 598/1, 590/2 a

590/3, v podieloch 1/1.

O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že navrhovateľovi ich náhradu nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplynulo, že krajský súd sa stotožnil s právnym názorom správnych orgánov v tom, že oprávnená osoba splnila zákonné podmienky pre navrátenie vlastníctva k pozemkom. Krajský súd poukázal na to, že Mgr. M. Q. uplatnil nárok podľa zákona č. 229/1991 Zb. a podľa zákona č. 93/1992 Zb. s tým, že žiadosť podal vo svojom mene a ako splnomocnený zástupca aj za oprávnenú osobu, a to už dňa 30. decembra 1991.

Aj podľa názoru súdu prvého stupňa z predložených dokladov jednoznačne vyplynulo, že pozemky zapísané v PK vložke č. 517, k.ú. E. J., v celosti na starého otca oprávnenej osoby T. Q., boli podľa zápisu pod č.d. 56/48 konfiškované podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR. Právny predchodca mal československé štátne občianstvo, po konfiškácii býval na území ČSFR a nebol odsúdený podľa nar. SNR č. 33/1945 Zb. Rovnako aj jeho potomkovia splnili kritériá oprávnených osôb v zmysle § 4 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. a mali preto nárok na vydanie nehnuteľností.

Krajský súd k námietke navrhovateľa, že pozemky uvedené v napadnutom rozhodnutí boli konfiškované podľa nariadenia č. 104/1945, t.j. pred rozhodným obdobím, poukázal predovšetkým na tú skutočnosť, že pri posudzovaní nároku oprávnených osôb odporca vychádzal zo stanoviska správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 45, ktoré bolo prezentované v tzv. Zelenej Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 4-5 ročník 1998. Predmetným stanoviskom boli riešené i otázky súvisiace s § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb., teda i otázky, či bolo možné vydať nehnuteľnosti osobám, ktorých nehnuteľnosti prešli na štát už pred 25. februára 1948 podľa predpisov o konfiškácii podľa osobitných predpisov z roku 1945, osobitne s poukazom na Nariadenie SNR č. 104/1945 Zb. ako i na Dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. Podľa názoru krajského súdu právne závery odporcu boli v súlade s právnou vetou zakotvenou pod bodom II. a III. uvedeného stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V danom prípade oprávnená osoba v tomto reštitučnom konaní preukázala zákonnú podmienku, že právny predchodca oprávnenej osoby nebol odsúdený podľa osobitných predpisov. Súd prvého stupňa tu zdôraznil, že ak sa obsah § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. po jeho novelizácii vykonanej zákonom č. 93/1992 Zb. logicky vyhodnotí, treba akceptovať záver, že ani v pôvodnom znení a ani v znení po novele nemožno poznámky č. 9 a č. 9 a interpretovať inak, než ako príkladné odkazy do úvahy prichádzajúce osobitné predpisy a potom § 6 ods. 2 tohto zákona je potrebné skutočne považovať za ďalší reštitučný titul špecificky orientovaný do oblasti novej zákonnej reštitúcie konfiškovaného poľnohospodárskeho majetku priamo v režime zákona o pôde. Podľa krajského súdu preto neobstoí zásadná námietka navrhovateľa, že predmetná konfiškácia majetkov spadá v danom prípade pred, tzv. rozhodné obdobie. Naopak bolo potrebné rešpektovať skutočnosť, že samotný § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. obsahuje pravidlo ako postupovať pri strate konfiškovaného majetku, a preto bolo potrebné akceptovať ten záver, že toto zákonné ustanovenie predstavuje prielom do inak striktno vymedzeného rozhodného obdobia pre prípady uvedené v § 6 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb.

II.

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie SPF dôvodiac tým, že súd prvého stupňa v konaní nesprávne právne posúdil vec.

Navrhovateľ sa nestotožnil s právnym názorom krajského súdu v otázke posúdenia ustanovenia § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. ako osobitného ustanovenia rozširujúceho časovú pôsobnosť tohto zákona aj pred, tzv. rozhodné obdobie podľa § 4 ods. 1 a uvádzaný právny názor považuje za rozporný s aktuálnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Na podporu svojho tvrdenia poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky M-Sždov 3/03 zo dňa 27. novembra 2003: „...ustanovenie § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. nie je samostatnou

normou komplexne riešiacou reštitučný nárok, nárok na vydanie nehnuteľnosti. Svojim obsahom len rozširuje okruh subjektov, definuje, a to stanovením kritérií, ďalšiu skupinu oprávnených osôb na vydanie nehnuteľností, a to tých, ktorí prišli o vlastníctvo k poľnohospodárskemu majetku konfiškáciou, a to za predpokladu, že im vznikol nárok na jeho vyňatie podľa osobitných predpisov. Samo osebe, nie je osobitným predpisom zakladajúcim a vymedzujúcim nárok vyňatia majetku spod konfiškácie z hľadiska vecného, časového a ďalších hľadísk. Neupravuje predpoklady vyňatia spod konfiškácie, ale len predpoklady po stránke subjektu, jeho neopomenuteľné znaky, vlastnosti subjektu, ktorý prišiel o vlastníctvo konfiškáciou, pre vydanie nehnuteľnosti. Nevymedzuje predmet vydania ani ďalšie predpoklady, právne skutočnosti, na základe ktorých nárok na vydanie a v akom rozsahu vzniká. Takto toto ustanovenie ako neúplné (jednoznačne blanketného charakteru) nemožno aplikovať bez použitia ďalších ustanovení zák. o pôde a tiež bez použitia osobitných predpisov, na ktoré odkazuje - predpisy upravujúce podmienky vyňatia spod konfiškácie.

Za osobitné predpisy, ktoré má na mysli ustanovenie § 6 ods. 2 zák. (so zreteľom na vecnú súvislosť aj vysvetlivky), treba považovať predovšetkým zák. č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, okresných úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, a to v ustanovení § 38 ods. 1 a 2. Týmto predpisom došlo (fakticky k využitiu zmocnenia stanoveného v § 1 ods. 11 nar. vl. č. 104/1945 Zb.) a k zákonnému vymedzeniu ďalších nárokov (po vecnej stránke) na vyňatie poľnohospodárskeho majetku spod konfiškácie, ako dovtedy len pre osoby maďarskej národnosti upravovalo len nar. č. 26/1948 Zb. SNR.

Za tohto stavu, keď sa v § 4 ods. 1 zák. hovorí (voľne povedané), že oprávnenou osobou na vydanie nehnuteľnosti je štátny občan, ktorého majetok prešiel na štát (spôsobom uvedeným v 6 ods. 1) v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1989 a keď pri vydaní nehnuteľnosti podľa § 6 ods. 2 sa postupuje obdobne, je treba mať za to, že uvedená doba je tiež podmienkou pre vydanie nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát konfiškáciou

Takto vydaniu v režime zák. o pôde podliehali len tie nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát konfiškáciou na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov vydané/to po 25. februári 1948 s výnimkou prípadov, ak išlo o osoby postihnuté podľa osobitných predpisov (§ 38 ods. 3 zák. č. 330/1991 Zb.)..."

S vyššie uvádzanou argumentáciou sa v plnom rozsahu stotožnil Najvyšší súd Slovenskej republiky i v rozsudku sp. zn. 1Sžr/58/2011 zo dňa 14. februára 2012, ktorý sa zároveň v odôvodnení vyjadril k právnomu záveru vyplývajúcejmu zo Stanoviska Správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 45, zverejneného v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 4-5 ročník 1998, na ktoré vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok podľa zákona č. 229/1991 Zb. odkazoval krajský súd. V zmysle uvádzaného bolo nepochybné, že uvedené stanovisko č. 45/1998 Správneho kolégia vychádza z premisy preukázania statusu oprávnenej osoby osobou uplatňujúcou si reštitučný nárok a následkom tohto právneho postavenia sú ďalej vyslovené právne názory: "...Podľa § 6 ods. 2 po preukázaní, že osoba uplatňujúca nárok je oprávnenou osobou podľa tohto ustanovenia, je potrebné vydať jej nehnuteľnosti uvedené v § 1 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona, teda vrátane pôdy, ktorá tvorí lesný fond, avšak s obmedzením obsiahnutým v § 6 ods. 3, t. j. každej oprávnenej osobe vo výmere najviac 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy (vrátane lesnej)... Predmetné stanovisko sa nezaoberá otázkou rozhodujúceho obdobia, ani tým, či je pri posudzovaní reštitučného titulu možné ísť aj pred zákonom ohraničené rozhodujúce obdobie, ale naopak rieši otázku rozsahu poľnohospodárskeho majetku..."

S touto argumentáciou sa stotožnil aj iný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 10Sžr/3/2012 zo dňa 25. januára 2013 (vo vzťahu k zákonu č. 503/2003 Z. z.).

Navrhovateľ v súvislosti s citovanými závermi uviedol, že z listinných dôkazov nachádzajúcich sa v administratívnom spise odporcu a v súdnom spise jednoznačne vyplynulo, že pozemky, ktoré boli predmetom reštitučnej žiadosti oprávnenej osoby boli konfiškované podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa pôvodnému vlastníkovi nemeckej národnosti pred rozhodným obdobím uvedeným v § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. - rozhodnutím Konfiškačnej komisie v

Bratislave zo dňa 4. septembra 1945, č. PPPR-19240/45-I/B.

Navrhovateľ preto v nadväznosti na právny záver vyplývajúci z citovanej ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trval na tom, že v tomto konkrétnom prípade konfiškácie na základe nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. vznik reštitučného nároku podľa § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. bol podmienený vydaním príslušného administratívneho rozhodnutia v rozhodnom období (t.j. v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990), a teda v prípade, že konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pre pôvodného vlastníka nemeckej národnosti pred 25. februárom 1948, nárok na priznanie reštitučného nároku podľa zákona č. 229/1991 Zb. nemohol vzniknúť.

III.

Stručné zhrnutie vyjadrenia odporcu a účastníčky konania

A/ Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhol rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť. Odvolanie navrhovateľa považoval za nepodložené hodnovernými dokladmi a účelové.

B/ K odvolaniu navrhovateľa sa vyjadrila aj účastníčka konania A. B., prostredníctvom zástupcu Ing. V. podaním zo dňa 29. mája 2012, ako aj prostredníctvom právnej zástupkyne podaním zo dňa 6. júna 2013.

V skoršom podaní účastníčka uviedla, že: „...archívny dokument zo Slovenského národného archívu v Bratislave Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu -č.j. 19240/45-I/B. z 18. decembra 1945 Vyhláška o konfiškácii, vyhlasuje, že Predsedníctvo SNR na návrh NV v obci (zoznam 14 obcí) konfiškujú sa pre účely pozemkovej reformy poľnohospodársky majetok v obci (zoznam 14 obcí) T. Q. a jeho bratom. Uvádza spôsob a dobu na podanie odvolania. Obsahuje potvrdenie miestneho národného výboru o vyvesení vyhlášky na obecnej doske archívny dokument zo Slovenského národného archívu v Bratislave (listina je v spise) Úrad predsedníctva Sboru povereníkov - č 140/11. odb.- 1945 z 23. februára 1946 žiadosť o výnimky z konfiškácie, pre povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave. Úrad predsedníctva Sboru Povereníkov ukladá povereníctvu pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave vybaviť tunajšie nariadenie, konfiškovanie pôdohospodárskeho majetku, žiadosť o výnimky, ktoré už bolo dvakrát bezvýsledne urgované...".

Podľa účastníčky Rozhodnutie konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru v Púchove. č. 153/46-II/4. Púchov dňa 30. júla 1946, nebolo T. Q. a jeho bratom nikdy doručené a teda potom nemohol byť 4. septembra 1945 majetok T. Q. a jeho bratov skonfiškovaný a zápisy s dátumom 4. septembra 1945 neboli správne a neboli ani v súlade s vtedajším zákonom, nepotvrdzovali konfiškáciu pred rozhodným obdobím.

V ďalšom boli podrobne opísané okolnosti týkajúce sa splnenia podmienok trvalého pobytu, konfiškácie majetku a neodsúdenia podľa osobitných predpisov ako aj čl. občianstva s tým, že sama účastníčka uviedla, že tieto navrhovateľ v odvolaní nespochybňoval.

V doplnení odvolania účastníčka poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžo211/2010 zo dňa 6. apríla 2011, z ktorého vyplynulo, že § 6 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. možno prezentovať ako ďalší reštitučný titul, ktorý predstavuje prielom do prísne vymedzeného rozhodného obdobia, ktoré je stanovené v ustanovení § 6 ods. 1 tohto zákona - „...samotný § 6 ods. 2 zákona o pôde obsahuje výslovné pravidlá ako postupovať pri strate konfiškovaného majetku a preto je potrebné akceptovať ten záver, že § 6 ods. 2 zákona o pôde predstavuje prielom do inak prísne vymedzeného rozhodného obdobia pre prípady uvedené v § 6 ods. 1 zákona o pôde...".

Zákonodarca novelou zákona 229/91 Zb. (zákonom 93/92 Zb.) podľa vyššie uvedeného rozšíril oprávnené osoby, ktoré majú nárok na vydanie nehnuteľnosti o fyzické osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov (napr. Nariadenie Zboru povereníkov 26/1948 Zb. SNR). Za osoby, ktorým vzniká nárok na vydanie poľnohospodárskeho

majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov treba považovať na účely tohto zákona aj štátnych občanov ČSFR, ktorí majú trvalý pobyt na území ČSFR, ktorým sa skonfiškovoľ poľnohospodársky majetok a neboli odsúdené podľa osobitných predpisov. Pokiaľ ide o konfiškáciu poľnohospodárskeho majetku, odvoláva sa zákon na nariadenie SNR 104/1945 Zb., a pokiaľ ide o odsúdenie podľa osobitných predpisov na nariadenie SNR 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov.

Z už citovaného zákonného ustanovenia a z odkazu na príslušné predpisy podľa účastníčky konania vyplynulo, že reštitučné nároky si môžu uplatniť za predpokladu splnenia zákonom stanovených podmienok aj tí, ktorým bol konfiškovaný majetok pred 25. februára 1948, pretože predpisy, na ktoré sa citované zákonné ustanovenie odvoláva, boli vydané v roku 1945, teda pred tzv. rozhodným obdobím. Ak by zákonodarca chcel umožniť reštitúciu znárodneného majetku len tým osobám, ktorým bol takýto majetok odňatý rozhodnutím konfiškačnej komisie po 25. februára 1945, musel by to v zákone výslovne uviesť. Z toho teda vyplýva, že novelizáciou ustanovenia § 6 ods. 2 zákonom 93/92 Zb. rozšírilo doterajším znením zákona vymedzený okruh oprávnených osôb a tieto osoby dostali možnosť uplatniť si svoje nároky na vrátenie zoštatneného majetku podľa zákona 229/91 Zb.

Z textu zákona podľa účastníčky výslovne vyplynulo, že fyzickým osobám vznikol nárok na vydanie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie a teda aj na uplatnenie reštitučného titulu len vtedy, ak tieto osoby neboli odsúdené podľa osobitných predpisov, ktorým bolo nariadenie SNR č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov. Dekréty prezidenta č. 108/45 Zb., vl. nar. SNR 104/45 Zb. SNR, ktoré boli poznačené traumou druhej svetovej vojny mimoriadne zasiahli do právnych vzťahov určitých skupín obyvateľstva, ktoré sa prihlásili k určitej národnosti. Ďalej poukázala na čl. 12 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 33 Ústavy SR a na skutočnosť, že na základe, tzv. Benešových dekrétov a nariadenia SNR č. 104/45 Zb. SNR sa konfiškovoľ majetok určitej skupiny obyvateľstva na národnostnom princípe. Pôvodné ustanovenie § 6 zákona č. 229/91 Zb., teda nebolo v súlade s čl. 12 ods. 2, čl. 20 ods. 1, 2 a s čl. 33 Ústavy SR. Zákonodarca tento nedostatok tým, že prijal novelu - zákon č. 93/92 Zb., ktorou sa tento nesúlad s Listinou ústavných práv a slobôd a s Ústavou SR odstránil. Úmysel zákonodarcu umožniť oprávneným osobám uplatnenie reštitučných nárokov aj na nehnuteľnosti, ktoré boli odňaté pred 25. februárom 1948 vyplynul aj z dôvodovej správy k zákonu č. 186/1993 Zb. (ďalšia novela zákona č. 229/91 Zb.), ktorej časť je citovaná v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky PL.ÚS 3/10 č. 60/01. V tomto rozhodnutí ústavný súd uviedol, že „...Problematičnosť tohto ustanovenia vystupuje do popredia v súvislosti s ďalším opatrením zákona č. 93/1992 Zb., týkajúcim sa reštitúcie konfiškovaného pôdohospodárskeho majetku po vojne na Slovensku. Už pôvodné znenie § 6 ods. 2 pripustilo čiastočnú (čo do okruhu prípadov i výmery) reštitúciu týchto prípadov a rozšírená bola ustanovením § 38 zákona SNR č. 330/1991 Zb. Druhá veta § 6 ods. 1 doplnená zákonom č. 93/1992 Zb. prevzala rozšírenie vyňatia majetku z konfiškácie podľa § 38 zákona SNR č. 330/1991 Zb. s tou zmenou, že reštitučný nárok patrí oprávneným osobám aj vtedy, ak nehnuteľnosti boli pridelené pred 25. februárom 1948. Ďalšou zmenou oproti § 38 zákona SNR č. 330/1991 Zb. bolo, že nehnuteľnosti možno vydať bez ohľadu na to, či rozhodnutie konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov bolo vydané pred alebo po rozhodnom období. Podľa pôvodného § 6 ods. 2 zákona 229/1991 Zb. sa tento postup vzťahovoľ iba na osoby maďarskej národnosti. Platný právny stav teda umožňuje vydať nehnuteľný poľnohospodársky majetok, ktorý sa považovoľ za skonfiškovaný k 1.3.1945 (§ 1 ods. 10 nariadenia č. 104/1945 Zb. nariadení Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov). Nárok na vydanie nehnuteľnosti nie je, ak osoba postihnutá konfiškáciou bola aj súdne postihnutá podľa nariadenia Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. Slovenskej národnej rady o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdництва...“.

Účastníčka konania doplnila svoje vyjadrenie ešte aj podaním zo dňa 15. júna 2014, v ktorom podrobne opisala skutočnosti svedčiace o zachovaní čl. štátneho občianstva jej predchodcov a zároveň konštatovala, že túto skutočnosť nespochybnil ani navrhovateľ v odvolaní. Vyjadrila však názor, že konfiškácia majetku nenadobudla platnosť ani plniteľnosť, nakoľko jej právnym predchodcom nikdy nebolo konfiškačné rozhodnutie doručené a nebol nijakým spôsobom ani preukázaný fakt, že bolo

zverejnené na vývesnej tabuli v obci.

Ďalej poukázala na rozsudok Krajského súdu v Žiline 10S 30/99 zo dňa 7. júla 1999. Tento prípad bol ukončený rozsudkom ES pre ĽP z 23. septembra 2008, ktorý potvrdil zmier medzi Rozsival a ďalší proti SR. Uvedený rozsudok Krajského súdu v Žiline bol súčasťou spisu na Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na Ústavnom súde SR a na ES pre ĽP a uvedené súdy pôvodnému vlastníkovi, ktorému bolo zachované čsl. štátne občianstvo, priznali nárok na vrátenie majetku, ktorý sa považoval za skonfiškovaný k 1. marcu 1945 (§ 1 ods. 10 nariadenia č. 104/1945 Zb. nariadení Slovenskej národnej rady v znení neskorších predpisov). Nárok na vydanie mu vznikol zachovaním čsl. štátneho občianstva, čím mu bolo potvrdené, že si podal riadne odôvodnenú žiadosť o zachovanie československého štátneho občianstva podľa § 2 ústavného dekrétu prezidenta republiky zo dňa 2. augusta 1945, č. 33 Sb. a treba ho až do vybavenia tejto žiadosti považovať za československého štátneho občana. Menovaný bol teda vyňatý zo všetkých opatrení proti Nemcom a Maďarom a bol pod ochranou československých úradov, nepodliehal odsunu, jeho majetok a byt nepodliehali zabaveniu a v pracovnom pomere a zásobovaní bol postavený na roveň československým občanom českej alebo slovenskej národnosti. Poverenie pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave a Konfiškačnú komisia v sídle ONV sa v rozsudku Krajského súdu v Žiline z dôvodu zachovania československého štátneho občianstva ani nespomínali. Konfiškácia pred rozhodným obdobím podľa účastníčky konania vôbec nebola v danom prípade podstatnou.

Účastníčka konania doplnila svoje vyjadrenie aj podaním zo dňa 21. júla 2014, v ktorom predložila listiny, ktoré uviedla vo svojom doplnenom vyjadrení.

IV.

Argumentácia rozhodnutia správneho orgánu

Rozhodnutím č. H 11/00284-026-R/1320-BE1 zo dňa 29. septembra 2011 odporca rozhodol o reštitučnom nároku A. B. uplatnenom podľa ustanovení zákona č. 229/1991 Zb. Výslovil, že splnila podmienky uvedené v § 6 ods. 2 zákona na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré prešli do vlastníctva štátu konfiškáciou podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR a pôvodnému vlastníkovi T. Q. vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov, a že sa jej dňom právoplatnosti rozhodnutia navráti vlastníctvo k pozemkom v k.ú. E. J..

Odporca mal za preukázané, že v rozhodnutí špecifikované nehnuteľnosti boli vedené na starého otca oprávnenej osoby T. Q. a podľa zápisu pod č.d. 56/48 boli konfiškované podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR.

Z odôvodnenia odporcu vyplynulo, že podľa § 6 ods. 2 zákona obdobne (ako podľa § 6 ods. 1 zákona, teda vydajú sa nehnuteľnosti; rozdiel oproti prípadom uvedeným v § 6 ods. 1 je hlavne v tom, že nehnuteľnosti väčšinou neboli konfiškované v rozhodnom období, t.j. v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, ale skôr) sa postupuje aj v prípadoch, ak fyzickým osobám vznikol nárok na vyňatie z konfiškácie. Podľa § 6 ods. 2 zákona za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať na účely tohto zákona aj štátnych občanov ČSFR, ktorí majú trvalý pobyt na území ČSFR, a ktorým sa skonfiškoval (nariadenie SNR č. 104/1945 Zb. SNR, dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb.) poľnohospodársky majetok a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov (nariadenie SNR č. Zb. SNR). Pôvodný vlastník na to, aby mu boli vrátené skonfiškované nehnuteľnosti, musel splniť tri podmienky: po konfiškácii nadobudnúť čsl. štátne občianstvo, po konfiškácii bývať na území ČSFR a ne byť odsúdený podľa nar. SNR č. 33/1945 Zb. SNR. Aj keď neskôr občianstvo stratil, alebo sa vysťahoval, aj v tom prípade mu vznikol nárok na vyňatie z konfiškácie. A jeho potomkovia, ak spĺňajú kritéria oprávnených osôb v zmysle § 4 ods. 2 zákona, majú nárok na vydanie nehnuteľností - MP SR 13. februára 1996.

Odporca v konaní zistil, že pôvodný vlastník T. Q. mal aj po konfiškácii 4. septembra 1945 čsl. štátne občianstvo. Vzhľadom na to, že bol nemeckej národnosti, vzťahoval sa na neho ústavný dekrét prezidenta republiky č. 33/1945 Zb., podľa ktorého stratil dňom 10. augusta 1945 čsl. štátne občianstvo.

Československí štátni občania nemeckej národnosti, ktorí preukázali, že ostali verní Československej republike, nikdy sa neprevinili proti národom českému a slovenskému a buď sa aktívne zúčastnili boja za jej oslobodenie, alebo trpeli pod nacistickým alebo fašistickým terorom, mohli v lehote do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto dekrétu požiadať príslušný okresný národný výbor o zachovanie čsl. štátneho občianstva. Podľa dokladov získaných z archívneho fondu ONV Púchov, Štátneho archívu v Bytči - pobočky v Považskej Bystrici, pôvodný vlastník T. Q. požiadal o zachovanie čsl. štátneho občianstva v zmysle § 2 ods. 2 uvedeného dekrétu v stanovenom termíne. Výplynulo to z listu ONV Púchov zo dňa 23. apríla 1947 adresovanom Povereníctvu vnútra v Bratislave, kde bola táto žiadosť vedená pod číslom 2800/1946. Celý postup od podania žiadosti sa v archíve zachoval u brata pôvodného vlastníka - J. Q., ktorého žiadosť o zachovanie čsl. štátneho občianstva v zmysle § 2 ods. 2 dekrétu bola na ONV Púchov zaevidovaná 25. januára 1946 pod č. 1280/46 a v registratúrnom denníku ONV zapísaná pod č. 2801 dňa 16. mája 1946. Z chronológie postupu od zaevidovania jeho žiadosti až po hlásenie na Povereníctvo vnútra bolo preto nesporné, že sa jednalo o zachovanie čsl. št. občianstva v zmysle § 2 ods. 2 dekrétu.

Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 346/09 z 27. apríla 2010 u osôb nemeckej národnosti, ktoré splnili hmotnoprávne podmienky ustanovené v § 2 ods. 1 dekrétu prezidenta, sa štátne občianstvo v prípade podania žiadosti podľa § 2 ods. 2 dekrétu prezumovalo až do prípadného deklarátorného rozhodnutia príslušného orgánu (§ 2 ods. 2 druhá veta dekrétu prezidenta), ktorý by konštatoval, že štátne občianstvo nebolo zachované. Ak teda konkrétna osoba nemeckej národnosti splnila všetky formálne podmienky na deklarovanie zachovania štátneho občianstva, bolo povinnosťou príslušného štátneho orgánu o jej žiadosti rozhodnúť. Ak si štát prostredníctvom príslušných štátnych orgánov nespĺnil povinnosť rozhodnúť o žiadosti určitej osoby, hľadalo sa na ňu, akoby štátne občianstvo nikdy nestratila.

Ďalej odporca uviedol, že z informácií Slovenského národného archívu v Bratislave zo dňa 24. mája 2011, zo Štátneho oblastného archívu v Prahe zo dňa 11. mája 2011 a z Národného archívu v Prahe zo dňa 24. júna 2011, vyplynulo, že sa nenašli žiadne archívne dokumenty o zachovaní, zamietnutí alebo vrátení československého štátneho občianstva podľa Ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Zb. na mená T. Q., J. Q. a M. Q..

Odporca poukázal na nepriame dôkazy o štátnom občianstve pôvodného vlastníka a to: dotazníky podpísané veliteľom pracovného tábora v Novákoch dňa 17. novembra 1945 a 22. februára 1946, podľa ktorých štátna príslušnosť T. Q. bola československá. V dokumente zo SNA v Bratislave v liste Úradu predsedníctva sboru Povereníkov zo dňa 23. februára 1946 pre Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave sú uvedení na druhej strane pod b.č.1. ako vlastníci J. Q., M. a T. Q., pod b.č.2. sa uvádza národnosť nemecká a pod b.č.3. štátna príslušnosť československá. Na základe podanej, ale pravdepodobne nevybavenej žiadosti o zachovanie čsl. št. občianstva a týchto nepriamych dôkazov v súlade s nálezom Ústavného súdu SR odporca konštatoval, že T. Q. bolo československé štátne občianstvo zachované.

Na tomto mieste odporca odkázal na názor Ústavného súdu SR vyslovený v náleze sp. zn. III. ÚS 346/09 z 27. apríla 2010, v zmysle ktorého v reštitučnom konaní, ktoré sa vyznačuje obtiažnosťou dokazovania spôsobenou vplyvom značného časového odstupu od priebehu okolností slúžiacich ako skutkový základ rozhodovania, je povinnosťou štátnych orgánov posudzovať tvrdenia žiadateľa o relevantných skutočnostiach zhovievavo, teda v situácii dôkaznej núdze brať do úvahy aj nepriame dôkazy rešpektujúc pritom dôsledne účel reštitučných právnych predpisov. Táto požiadavka je osobitne naliehavá v situácii, keď štát nedokáže spoľahlivo preukázať, že o súvisiacich právnych nárokoch žiadateľa uplatnených v minulosti, ktoré majú bezprostredný vplyv na právne posúdenie v súčasnosti uplatneného reštitučného nároku, bolo rozhodnuté. Vyžadovať v takom prípade od žiadateľa nespochybniteľné preukázanie skutočností odôvodňujúcich jeho reštitučný nárok je v rozpore s požiadavkou spravodlivého rozdelenia dôkazného bremena v reštitučnom konaní, a tak aj v rozpore so základným právom na súdnu a inú právnu ochranu.

K trvalému pobytu právnych predchodcov oprávnenej osoby uviedol, že podľa potvrdenia Obce Lednické Rovne zo dňa 29. apríla 2010 pôvodný vlastník T. Q. mal aj po konfiškácii 4. septembra 1945 trvalý pobyt v ČSR od roku 1917 do júla 1946.

Skutočnosť, že pôvodný vlastník nebol odsúdený podľa nariadenia SNR č. 33/1945 Zb., potvrdzuje list Okresného veliteľstva NB Púchov č. j. 1151/3-V/2-46 zo dňa 19. apríla 1946, podľa ktorého T. Q. bol postavený pred Okresný ľudový súd v Púchove, ktorý ho však spod obžaloby oslobodil. Fakt, že nebol odsúdený, bol v konaní doložený odpisom z registra trestov GP SR 14. júna 2004.

Odporca ďalej konštatoval, že postavenie oprávnených osôb posudzoval podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 229/1991 Zb. bez ohľadu na závet, ktorý pôvodný vlastník zanechal. Závet bol napísaný dňa 6. apríla 1967 a poručiteľ v ňom označil ako jediný predmet majetku svoj nárok na odškodnenie, ktorý si uplatnil voči Výrovnávaciemu úradu vo Freiburgu a netýkal sa základného majetku na Slovensku, ktorý v tom čase bol vo vlastníctve čsl. štátu. Tento názor bol podopretý vyhlásením T. Q. ml. zo dňa 1. októbra 2006, dediča zo závetu, podľa ktorého „závet sa týkal finančnej hotovosti, ktorá mala byť vyplatená v Nemecku a netýkal sa žiadnych nehnuteľností, ktoré jeho otcovi patrili na území Slovenska“.

Podľa identifikácie parciel k reštitúcii predmetné pozemky boli v čase rozhodovania zapísané na LV č. XXX, k.ú. E. J., na povinnú osobu a boli súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Pôvodným vlastníkom pozemkov bol podľa zápisu v pk. vložke č. 517, k.ú. E. J., starý otec oprávnenej osoby T. Q. st., v podiele 1/1. Príbuzenský vzťah k pôvodnému vlastníkovi bol doložený jeho testamentom, uznesením vo veci prejednávania dedičstva po otcovi oprávnenej osoby H. Q. D 34/78 a rodným listom oprávnenej osoby, štátne občianstvo a trvalý pobyt boli preukázané osvedčením o štátnom občianstve.

Z uvedených dôvodov odporca dospel k záveru, že v konaní boli splnené všetky zákonné predpoklady a podmienky a pre vydanie majetku podľa ustanovení zákona č. 229/1991 Zb., a preto rozhodol tak, ako bolo uvedené vyššie.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. v rozsahu odvolacích dôvodov postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 202 v spoj. s § 250s O.s.p. podanie odvolania prípustné, nenariadil vo veci pojednávanie (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) a po verejnej porade senátu jednodhlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že podanie odvolania bolo dôvodné, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že opravným prostriedkom napadnuté rozhodnutie odporcu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 12. augusta 2014 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o nevyhovení opravnému prostriedku navrhovateľa a o potvrdení rozhodnutia odporcu, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Účelom zákona o pôde bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s

požiadavkami na tvorbu krajiny a životného prostredia. Zákon sa vzťahoval na a) pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí, a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj na pôdu, ktorá tvorí lesný pôdny fond, b) obytné budovy, hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, vrátane zastavaných pozemkov, c) obytné a hospodárske budovy a stavby slúžiace poľnohospodárskej a lesnej výrobe alebo s ňou súvisiacemu vodnému hospodárstvu, vrátane zastavaných pozemkov, d) iný poľnohospodársky majetok uvedený v § 20 (§ 1 ods.1 zákona o pôde).

Podľa § 4 zákona oprávnenou osobou je štátny občan Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý má trvalý pobyt na jej území a ktorého pôda, budovy a stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti prešli na štát alebo na iné právnické osoby v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 6 ods. 1 (ods. 1).

Ak osoba, ktorej nehnuteľnosť prešla v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v § 6, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 13 alebo, ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami, pokiaľ sú štátnymi občanmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a majú trvalý pobyt na jej území, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo zvetu, ktorý bol predložený pri dedičskom konaní, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo zvetu, ktorý nadobudol vlastníctvo, ale iba v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa zvetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič zvetom ustanovený len k určitej časti nehnuteľnosti, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený iba k tejto časti nehnuteľnosti,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v § 13, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými jeho deti (ods. 2).

Podľa § 13 ods. 1 zákona právo na vydanie nehnuteľnosti podľa § 6 môže oprávnená osoba uplatniť do 31. decembra 1992.

Ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. vymenúva dôvody, pri preukázaní ktorých sa oprávneným osobám vráti vlastnícke právo alebo prizná právo na náhradu.

Podľa ods. 2 tohto ustanovenia sa obdobne postupuje aj v prípadoch, keď fyzickým osobám vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov (9). Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie poľnohospodárskeho majetku z konfiškácie podľa osobitných predpisov, treba považovať na účely tohto zákona aj štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a ktorým sa skonfiškovoval (9a) poľnohospodársky majetok a neboli odsúdené podľa osobitných predpisov (9b). Pokiaľ tento majetok bol už pred rozhodným obdobím pridelený v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 12, ak došlo k odňatiu prídelu postupom uvedeným v odseku 1.

Z obsahu spisu krajského súdu, ktorého súčasťou bol aj administratívny spis odporcu, vyplynulo, že žiadosťou evidovanou na správnom orgáne dňa 30. decembra 1991, bol uplatnený nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam pôvodných vlastníkov M. Q., (zomr. dňa XX. P. XXXX), T. Q. (zomr. dňa XX. T. XXXX), J. Q. (zomr. dňa X. L. XXXX) a J. Q. (zomr. dňa XX. P. XXXX), nachádzajúcim sa v k.ú. E. J.. Predmetné pozemky zapísané v pk. vložke č. 517, k.ú. E. J., v celosti na starého otca oprávnenej osoby A. B. T. Q. boli podľa zápisu pod č. d. 56/48 konfiškované podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR.

Správny orgán v reštitučnom konaní dôkladne zisťoval skutočnosti týkajúce sa občianstva, trvalého pobytu a odsúdenia podľa osobitných predpisov v súvislosti s právnym predchodcom oprávnenej osoby, a keďže tieto medzi účastníkmi konania neboli sporné, bližšie sa nimi nezaoberal ani odvolací súd.

Navrhovateľ ako povinná osoba v reštitučnom konaní však napadol rozhodnutie odporcu opravným prostriedkom tvrdiac, že ku konfiškácii majetku došlo v období pred rozhodným obdobím v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. a preto žiadosti oprávnenej osoby nemalo byť vyhovené. Navrhovateľ nesúhlasil s argumentáciu krajského súdu (ktorý sa opierať predovšetkým o stanovisko č. 45/1998 Správneho kolégia publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), že právo na priznanie vlastníctva v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. možno priznať aj v takom prípade, keď k pozbaveniu vlastníckeho práva došlo pred rozhodným obdobím.

Otázku, či priznanie reštitučného nároku podľa ustanovení zákona č. 229/1991 Zb. je možné podľa § 6 ods. 2 aj v prípadoch, keď ku konfiškácii nehnuteľností došlo v čase pred rozhodným obdobím definovaným v § 4 ods. 1 zákona, riešil Najvyšší súd Slovenskej republiky v skoršom rozsudku sp. zn. 1Sžr/58/2011 zo dňa 14. februára 2012, a preto naň s poukazom na ustanovenie § 250ja ods. 7 O.s.p. v ďalšom odkazuje a cituje z neho:

„...30. Je nepochybné, že uvedené stanovisko č. 45/1998 Správneho kolégia vychádza z premisy preukázania statusu oprávnenej osoby osobou uplatňujúcou si reštitučný nárok, a následkom tohto právneho postavenia sú ďalej vyslovené právne názory: ‚Podľa § 6 ods. 2 po preukázaní, že osoba uplatňujúca nárok je oprávnenu osobou podľa tohto ustanovenia, je potrebné vydať jej nehnuteľnosti uvedené v § 1 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona, teda vrátane pôdy, ktorá tvorí lesný fond, avšak s obmedzením obsiahnutým v § 6 ods. 3, t. j. každej oprávnenej osobe vo výmere najviac 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy (vrátane lesnej).‘

Správne preto krajský súd analyzoval cieľ sledovaný týmto stanoviskom konštatovaním, že predmetné stanovisko sa nezaobera otázkou rozhodujúceho obdobia, ani tým, či je pri posudzovaní reštitučného titulu možné ísť aj pred zákonom ohraničené rozhodujúce obdobie, ale naopak rieši otázku rozsahu poľnohospodárskeho majetku.

31. Preto základnou a stále nezodpovedanou otázkou je tá, pri splnení akých podmienok získava osoba zákonodarcom uvedená v § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. a súčasne si uplatňujúca reštitučný nárok právne postavenie (status) oprávnenej osoby. Na základe uvedeného v stanovisku Správneho kolégia je preto nutné chápať argumentáciu vyslovenú prostredníctvom rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. M-Sždov 3/03 ako spresňujúcu. Z tohto rozsudku vyplýva, že teleologickým výkladom, tzn. sledovaním účelu reštitučného zákona (tu je najmä dôraz na odstránenie krívd v čase neslobody), nie je možné dospieť k záveru, že by všetky akty konfiškácie mali podliehať zámeru zákonodarcu vyslovenom v ustanovení § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb., ale naopak iba tie akty, ktoré boli osobitnými zákonmi, napríklad prostredníctvom § 38 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, okresných úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, vyňaté spod konfiškácie....

... 33. Aj pre Najvyšší súd je z ustanovenia § 38 ods. 3 zák. č. 330/1991 Zb. nepochybné, že: Z konfiškácie podľa osobitných predpisov [odkaz na § 1 ods. 1 písm. a), b) a c) nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. SNR v znení neskorších predpisov] sa vynímajú, ak nejde o prípady uvedené v odsekoch 1 a 2, a vydajú sa [odkaz na § 6 zákona č. 229/1991 Zb.] v rozsahu podľa odseku 1 nehnuteľnosti, ktoré boli skonfiškované na základe rozhodnutia konfiškačnej komisie alebo Zboru povereníkov vydaného po 25. februári 1948 s výnimkou prípadov, ak by išlo o osoby súdne postihnuté podľa osobitných predpisov [odkaz na nariadenie SNR č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva]. O vyňatí rozhodujú obvodné pozemkové úrady.

34. Hore ustanovené konfiškačné predpisy mali nasledovný text:

Podľa § 1 ods. 1 písm. a/ nar. č. 104/1945 Zb. SNR sa s okamžitou platnosťou a bez náhrady konfiškujú pre účely pozemkovej reformy pôdohospodársky majetok na území Slovenska, ktorý je vo vlastníctve okrem iného aj osôb nemeckej národnosti bez ohľadu na štátnu príslušnosť. Podľa § 1 ods. 5 nar. č. 104/1945 Zb. SNR pre posúdenie príslušnosti k nemeckej alebo maďarskej národnosti je rozhodujúcim najmä jazyk používaný v rodinnom styku, alebo príslušnosť k maďarskej alebo nemeckej politickej strane po 29. septembri 1938, alebo priznanie národnosti pri niektorom sčítaní ľudu po roku 1929.

35. Je celkom jednoznačné nielen vzhľadom k historickému ale aj k právnomu hodnoteniu minulosti

(najmä vzhľadom k zákonu č. 125/1996 Z.z. a zákonu č. 553/2002 Z.z.), že v období od 25. februára 1948 až do konca roku 1989 dochádzalo k vedomému alebo hrubému porušovaniu základných princípov demokratického právneho štátu, medzinárodných zmlúv ako aj zákonnosti na viacerých úsekoch aplikácie práva, k výskytu neprimeranej tvrdosti v používaní represie proti nositeľom iných názorov, k cieľavedomému ničeniu tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, k zničeniu tradičných princípov vlastníckeho práva, a to prostredníctvom prenasledovania alebo hrozbou perzekúcie voči nim samotným i rodinám a blízkym. Uvedená charakteristika obdobia od 25. februára 1948 až do konca roku 1989 je súhrne označované ako obdobie neslobody.

36. Naopak obdobie od konca druhej svetovej vojny až po 25. február 1948 takéto znaky negatívne poňatého výkonu štátnej moci a politickej perzekúcie vtedajšieho štátneho režimu proti jednotlivcovi nenesie, resp. mu ani historické analýzy neprisudzujú. Je síce pravdou, že v tomto období boli prijaté prezidentské dekréty, ktoré mimoriadnou právnou formou zasiahli do právnych vzťahov určitých skupín jednotlivcov. Avšak právny názor, že dekréty č. 12/1945 Zb. a č. 108/1945 Zb. sa mohli stať prostriedkom politickej perzekúcie a vyvolať krivdy v zmysle zák. č. 229/1991 Zb., je možné zaujať iba pre tie právno-aplikačné akty z nich vychádzajúce až po dátume 25. februára 1948, tzn. vo forme konfiškačných výmerov vydávaných príslušnými konfiškačnými komisiami alebo Zborom povereníkov.

37. Vo svetle uvedených argumentov je potom správny záver odporcu potvrdený krajským súdom, že rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Bratislave č. 2051/a-b/I/46 z 22.09.1946 nespĺňa zákonom stanovené podmienky na vyňatie nárokovanej nehnuteľnosti z konfiškácie podľa osobitných predpisov. Rovnako je správny výklad ustanovenia § 6 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb., lebo toto ustanovenie, ako správne poukazovali niektorí účastníci, nerieši posun rozhodujúceho obdobia pred dátum 25. február 1948, ale rozširuje len okruh oprávnených osôb, ktorým za predpokladu splnenia ďalších podmienok možno priznať status oprávnenej osoby...".

K námietke účastníčky konania A. B., že v obdobnej veci zaujal rovnaký právny názor, ktorý prezentovala vo vyjadrení k odvolaniu SPF, Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 2Sžo/211/2010 zo dňa 6. apríla 2011, odvolací súd poukazuje na to, že tento právny názor bol prelomený neskoršou judikatúrou, konkrétne napr. 1Sžr/58/2011 zo dňa 14. februára 2012, alebo 10Sžr/3/2012 zo dňa 25. januára 2013.

Pokiaľ účastníčka konania poukazovala na nález Ústavného súdu PL.US 3/10 č. 60/01, tu treba zdôrazniť, že ústavný súd v tomto náleze zaujal stanovisko len ku výmere vydávanej pôdy, nezaoberal sa otázkou rozhodného obdobia.

Odvolací súd na rozdiel od právneho názoru súdu prvého stupňa dal za pravdu navrhovateľovi v tom, že pozemky, ktoré boli predmetom reštitučnej žiadosti oprávnenej osoby boli konfiškované podľa nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. pôvodnému vlastníkovi nemeckej národnosti rozhodnutím Konfiškačnej komisie v Bratislave zo dňa 4. septembra 1945, č. PPPR-19240/45-I/B., avšak stalo sa tak pred rozhodným obdobím uvedeným v § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., a preto odporca pri nesprávnom výklade príslušných zákonných ustanovení dospel k nesprávnemu záveru o vzniku reštitučného nároku oprávnenej osoby podľa ustanovení zákona č. 229/1991 Zb.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade týchto zistení a v súlade s ustáleným právnym názorom považoval rozhodnutie správneho orgánu za vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia veci a preto postupom podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 250ja ods. 4 O.s.p. súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého v odvolacom konaní úspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, a to z dôvodu, že navrhovateľom v súdnom konaní bol Slovenský pozemkový fond, od ktorého sa oprávnene očakáva na základe pôsobnosti mu zverenej zákonom, najmä § 34 zákona

č. 330/1991 Zb., že vo svojej réžii bude vykonávať činnosti vo verejnom záujme vrátane postavenia zúčastnenej osoby v správnom súdnictve následne aj účastníka v súdnom preskúmovacom konaní.

Vo vzťahu k možným nárokom na náhradu trov konania zúčastnených osôb si Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 250k ods. 1 veta druhá O.s.p. osvojil extenzívny výklad ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré toto právo priznávajú iba účastníkom súdneho konania, kam výslovne priradujú iba žalobcu a žalovaného. Najvyšší súd Slovenskej republiky, preto už dlhodobo deklaruje, že právo na náhradu trov súdneho konania prislúcha pri splnení ďalších podmienok aj zúčastneným osobám. V prejednávanej veci zúčastnená osoba argumentovala v prospech odporcu, ktorého rozhodnutie bolo v tomto konaní zrušené, a preto jej Najvyšší súd Slovenskej republiky pre jej neúspech v odvolacom konaní právo na náhradu trov konania nepriznal.

VI.

Odvolanie účastníčky konania proti výroku rozsudku krajského súdu o trovách

Účastníčka konania A. B. podala včas odvolanie proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania. Neskorším podaním zo dňa 6. apríla 2013 vzala svoje odvolanie späť.

Podľa § 207 O.s.p. dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté, možno ho vziať späť. Ak niekto vzal odvolanie späť, nemôže ho podať znova (ods. 2).

Ak sa odvolanie, o ktorom nebolo rozhodnuté, vzalo späť, odvolací súd odvolacie konanie zastaví (ods. 3).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok .